

SOCIO-PSYCHOLOGICAL PROBLEMS OF ORGANIZATION AND MANAGEMENT

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-146-6-10>

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кузнецова О. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки, психології, початкової освіти
та освітнього менеджменту
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Панасюк А. С.

*здобувачка освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна*

Зміни, що відбуваються в системі освіти України, обумовлюють створення відповідних цим процесам соціально-педагогічних задач, визначають тим самим необхідність раціонального реформування, креативного проектування та поширення нової моделі освіти. Рішення проблем вищої педагогічної освіти неможливо без підвищення професійної інтелектуальної освіченості, без активного впливу на громадську думку та обов'язкового подолання усталених стереотипів в педагогічній науці та практиці, що обумовлюються появою нових дослідницьких проблем в педагогіці. Тому робота по підготовці здобувачів освіти педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти до управлінської діяльності повинна стати в даний час одним із пріоритетних напрямків під час професійної підготовки.

Майбутній педагог є фактором у реалізації державної політики щодо розвитку і формування молодого покоління. Від ступеня кваліфікації залежить його професіоналізм і якість подальшої професійної діяльності. Вагому роль в особистісному становленні майбутнього вчителя набуває підготовка студентів педагогічних спеціальностей до

управлінської діяльності як складової всієї системи професійної підготовки.

В своїх працях вчені дещо по-різному підходять до трактування поняття «професійна підготовка». Так, деякі з них (А.М. Алексюк, Н.В. Кузьміна, Н.Ф. Тализіна та ін.) зазначають, що професійна підготовка майбутніх учителів – процес формування й набуття настанов, знань та вмінь, необхідних спеціалісту для належного виконання спеціальних завдань навчально-виховного процесу [2].

Інші науковці (Л.М. Ахмедзянова, І.М. Богданова, І.А. Зязюн, Е.Е. Карпова, Н.В. Кічук, Н.В. Кузьміна, З.Н. Курлянд, Г.Ф. Пономарьова, Р.І. Хмелюк, О.С. Цокур та інші) вказують на те, що професійна підготовка майбутніх учителів – це цілісний процес засвоєння й закріплення загальнопедагогічних та соціальних знань, умінь і навичок.

В процесі професійної підготовки вирішуються завдання, пов'язані з визначенням того, що повинен знати фахівець відповідно до його обов'язків, як ці знання він буде застосовувати у своїй професійній діяльності, якими якостями особистості повинен володіти, щоб знання та вміння давали максимальний результат.

Більшість дослідників розглядає підготовку як умову успішного і ефективного виконання діяльності. Будь-яка діяльність може успішно здійснюватися тільки за умови готовності до її виконання. Результат професійної підготовки позначають терміном «готовність». Терміни «підготовка» і «готовність» трактуються не як синоніми, хоча між собою вони дуже тісно пов'язані, взаємозалежні і взаємообумовлені. Це пояснюється тим, що та чи інша якість готовності фахівця багато в чому визначається саме тим, яку він проходив підготовку. Не випадково під терміном «підготовка» розуміється динамічний процес, кінцевою метою якого є формування такого професійного якості, яким виступає «готовність». Уже в стінах навчального закладу у студентів повинна бути сформована готовність до здійснення процесу адаптації молодших школярів, яка є результативним показником певного етапу процесу професійної підготовки.

Комплекс професійно обґрунтованих вимог до вчителя характеризується як професійна готовність до педагогічної діяльності. В її переліку можливо виділити, з одного боку, психологічну, психофізіологічну і фізичну готовність, а з іншого – науково-теоретичну і практичну компетентність як основу професіоналізму. Професійна готовність до педагогічної діяльності є передумовою ефективного виконання діяльності вчителя, вона включає в себе різного роду установки на усвідомлення педагогічних завдань, моделі імовірної поведінки

вчителя, знання специфічних способів діяльності, оцінку своїх можливостей відповідно до майбутніх труднощів тощо. Автори, які вивчають проблеми формування готовності випускників педагогічних вишів до професійної діяльності, включають в її структуру такі компоненти, як мотиви вибору професій, педагогічна спрямованість (позитивне ставлення до педагогічної професії, установка на педагогічну діяльність), професійно значущі якості особистості; широкий обсяг знань, умінь і навичок; емоційні та вольові якості студента, його стану.

Сучасною розробкою, яка стала вагомою для нашого дослідження стала розробка положення компетентнісного підходу щодо визначення сутності категорії «готовність до управлінської діяльності». «Професійна компетентність», яка виступає на сьогоднішній день основним орієнтиром якості підготовки випускників закладів вищої освіти, значно розширила інноваційний освітній простір. Сутність концептуальних вимог до професійної компетентності формується як розширення знань, умінь і навичок, необхідних для підвищення ефективності професійної діяльності та життєдіяльності в цілому.

Необхідність включення в процес професійної підготовки зазначеної категорії, обумовлена тим, що професійна компетентність майбутнього вчителя, будучи вагомою характеристикою професіоналізму, свідченням педагогічної майстерності, понад усе повно і всебічно окреслює ті параметри, які типові для педагога нового типу, тоді як термін «професіоналізм», широкий і ємний, не дає точного тлумачення сукупності тих компонентів, які вимагає суспільство до фахівця в сфері освіти.

Поняття «компетентнісний підхід» передбачає спрямованість освітнього процесу у вищій школі на формування та розвиток базових, ключових і предметних компетентностей особистості майбутнього фахівця. Результатом такої спрямованості є формування загальної компетентності, що виступає як інтеграція особистісних якостей та новоутворень.

Таким чином, компетентнісний підхід в процесі професійної підготовки здобувачів освіти до управлінської діяльності, містить поняття «готовність», яка формується в освітньому процесі закладу вищої освіти і є однією з значних умов вираження компетентності фахівця, як і вміння самостійного розв'язання різних проблем. Тому сутність таких понять як «професійна компетентність» й «готовність до управлінської діяльності» тісно взаємозв'язана. Вони є об'єднаними різнорівневими особистісними формами, які характеризують рівні підготовленості майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Література:

1. Антонова О. С. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності : монографія. Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. 193 с.
2. Артикуца О.М. Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти : НАУКМА. К. : Стилос. 2006. 630 с.
3. Баліцька Н. Г., Біда О. А., Волошина Н. Й. Використання інтерактивних технологій навчання в професійній підготовці майбутніх учителів : монографія / за заг. ред. Н. С. Побірченко. К. : Науковий світ, 2003. 138 с.
4. Долинська Л. В. Психолого-педагогічні умови особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя. *Психологія* : зб. наук. праць. Вип. 3. К., 2000. 315 с.
5. Євдокимов В. І., Пономарьова Г. Ф., Покроєва Л. Д., Хижняк В. В. Педагогічні завдання в системі професійної підготовки вчителя : навч. посібник. Харків : ХОНМІБО, 2009. 216 с.
6. Євтушенко Г. І., Вітренко Л. О. Шляхи формування професійної компетентності майбутнього менеджера. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2013. № 1. С. 69-78.
7. Копитко М. І., Томаневич Л. М. Тренінги з менеджменту: навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 128 с.
8. Хромова В. С. Педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів до інноваційної професійної діяльності : дне. ... канд. пед. наук; спец.: 13.00.04. Луганск, 2012. 342 с.